

RESPUNS LA RAPORTUL DIRECȚIEI C. F. R.

CĂTRE

MINISTERUL LUCRĂRILOR PUBLICE

Apărut în «VOINȚA NAȚIONALĂ» din 3 (15) Iulie 1898

cu privire la excluderea Fabricelor Române de uleiuri vegetale de la Licitațiile Căilor Ferate Române

Domnule Redactor al „Voinței Naționale”,

În ziarul D-v. din 3 (15) Iulie 1898, vedem cu surprindere un răspuns la suplica noastră către d-l Ministru al Lucrărilor Publice, relativă la eliminarea fabricelor de uleiuri vegetale din țară de la licitațiunile C. F. R. Surprinderea s'a schimbat în indignare, când percurgând raportul d-lui Director al C. F. R. am constatat, că, pentru apărarea actelor nelegale comise de această administrație, se recurge la insinuări și calomnii fără cel mai mic scrupul, și lucru ne mai pomenit, în analele Ministerului de Lucrări Publice, se dă prin ziare textul unui raport oficial de administrație anterioară.

Avem onoarea de a cunoaște personal pe d-l Director Saligny și'l știm că nu e capabil de o faptă rea; ne mirăm, totuși, cum d-sa, a semnat fără o prealabilă aprofundare acest raport și primește cu atita ușurință a intra în lucruri obscure, care datează din timpii pe când d-sa nu era Director al C. F. R. și a andosa ast-fel cu amabilitate situațiunile neregulate create de subalternii d-sale.

Întârzierea răspunsului provine din lipsa noastră din capitală, căci de altmintrelea dosarul C. F. R. este bine clasat în arhivele noastre și ori-ce răspuns ar trebui să dăm, actele ne stau cu ușurință la îndemână.

Vom lua dar punct cu punct.

* * *

Raportul începe prin a arăta că reclamații în număr de trei au fost invitați la toate licitațiunile ce au avut loc pentru uleiurile de rapiță. Numai despre acești trei fabricanți se vorbește în aceste rânduri, iar despre cele-lalte 20 fabrici din țară, nu se vorbește dacă au fost invitate sau nu și iarăși nu se spune decât despre licitațiunii, cât despre cererile de prețuri particulare și despre comanda date direct pe sub mână la fabricanții streini, nu se vorbește nimic, căci cum oare s'ar putea ca cineva să aibă cunoștință despre cele ce se petrec în citadela C. F. R.?

Cu toate acestea noi avem mijlocul a proba, că furnituri de ulei de rapiță s'au dat fabricelor streine, fără ca cele din țară să fie invitate și iată cum:

Din statisticile publicate de C. F. R. despre mersul diferitelor servicii ale acestei administrațiuni, găsim că se consumă în medie la C. F. R. 360.000 kgr. ulei de rapiță pe an. Această cifră se controlează prin raportul publicat în «Voința» unde s'a scris, că 10.000 kgr. ulei de rapiță represintă a 36-a parte din consumul anual al C. F. R.¹⁾ ceea ce face un consum de 1.800.000 kgr. pe un interval de 5 ani, 1893—1897, interval studiat în «Voința Națională».

Tot în acel raport găsim că fabricanții de ulei români și streini au luat prin licitație furnitura a:

886.000 kgr. pt. fabricanți streini și numai
740.000 » » nenorociții fabricanți români

total 1.626.000 kgr.

Văzurăm mai sus, că consumația de ulei de rapiță în intervalul acestor 5 ani este de 1.800.000 kgr., deci făcând scăderea, rămîne o diferență de 174.000 kgr. care s'a adjudecat în mod secret. Și încă ar trebui să zicem 174.000 plus alte 250.000 kgr. din ultimul contract cu casa engleză Price, căci acest contract s'a încheiat în 1898, an care nu face parte din seria de 5 ani luată în studiu de noi și de C. F. R. și înglobați ca atare în suma de 886.000 kgr. ulei din streinătate.

Să răspundă deci C. F. R. în ce mod s'a aprovizionat de aceste kilograme de ulei în valoare de peste 1/3 milioane de lei, căci noi fabricanții români, nu avem aceasta la cunoștință.

Iată un prim punct, care cere o anchetă imparțială.

* * *

Analisăm mai departe raportul C. F. R. relativ la cele 4 mari furnituri acordate în streinătate contra micilor cantități acordate nouă.

La Breslau s'a adjudecat 300.000 kgr. ulei în 1893 și chiar Direcția C. F. R.

1) În «Voința Națională» este probabil o eroare, cînd se zice că: 10.000 kgr. ulei de rapiță represintă a 6-a parte din întreaga consumațiune anuală. S'a omis un 3 înaintea lui 6 spre a se scrie 36, adică 360.000 kgr. anual. De altmintrelea se vede că numai la Breslau s'au adjudecat 300.000 kgr. în interval de 11 luni, deci nu mai începe îndoială că consumul trece peste 360.000 kgr. De altmintrelea aceasta reiese și din cele publicate în pamfletul contra fabricanților din țară.

recunoaște că oferta fabricii frații G. Assan, era mai avantajoasă ca oferta Breslau, care cu toate acestea a obținut furnitura, însă uleiul Breslau se consumă în lampă mai încet, deci era mai avantajos ca uleiul Assan (zicea analiza C. F. R.).

Mai întîiu contestăm acest rezultat relativ la consumațiune și'l contestăm nu ca *analise*, ci ca *rezultat definitiv*. Ancheta pe care o cerem, va proba că uleiul Breslau nu a eșit ast-fel după cum analiza sticlei de probă o arăta, dar că a fost refuzat în cursul furniturii pus la dispoziția fabricii germane, care a pierdut nu numai costul transportului de la Breslau la București, dar a pierdut și costul vamei, ce o dată încast în România nu se mai restituie, ast-fel că acel fabricant german pierzînd atîtea mii de franci, astăzi nu mai oferă marfă la licitațiunile C. F. R. de cît cu condițiune ca: «In cas de refus din partea C. F. R. a mărfii, plata vamei să fie în sarcina C. F. R.».

Cu această condițiune s'a prezentat de la 1893 încoace la toate licitațiunile C. F. R., deci dacă n'ar fi furnizat marfă proastă și dacă nu i s'ar fi refuzat calitativ, ar fi făcut el oare această restricțiune la licitațiunile următoare? De sigur că nu! Este dar probat că Dir. C. F. R. departe de a fi realizat o mică economie, a suferit o pagubă, primind oferta Breslau mai scumpă ca oferta Assan.

La ce însă ne folosește să probăm un lucru care nu l'am putut proba acum 5 ani, cînd Dir. C. F. R. a uzat de acest *tertîp* pentru a induce în eroare consiliul de administrație și consiliul de Miniștri? Nu era precisate oare în caetul de sarcine condițiunile calitative? Și dacă erau precisate, pentru ce Direcțiunea a dat spre analizare uleiul din sticla Breslau și l'a comparat cu media a 10 analise vechi ale uleiului Assan? Cum, media a 10 analise (alese printre cele mai desavantajoase după placul Direcției) ale uleiului Assan se pun față cu o probă mică excepțională germană și se calcă ast-fel condițiunile licitațiunii, care esclud asemenea proceduri? Cum se face că de la 1893 încoace fabrica germană n'a mai garantat asemenea consumațiunii fictive în lampe?

După 1893, an în care uleiul de rapiță nu s'a fabricat în România, (C. F.

R. fiind aproape singura consumatoare de ulei de rapiță din țară) vine anul 1894 în care asemenea furnitura de ulei de rapiță s'a adjudecat de rîndul acesta unei case nu germane, ci ungu-rească (Pester Filiale), căci din cauză că recolta de rapiță era compromisă în România oferta Assan a fost mai scumpă cu 2 centime de cît oferta ungu-rească. Și pentru 2 centime se încheie pe un alt an fabricația de ulei de rapiță în România. Am oferit să lăsăm prețul sub prețul oferit de unguri, însă nu s'a luat în considerare această supra-ofertă și fabrica din Pesta a început furniturile de marfă ungu-rească așa de falsificată în cît după refuzuri consecutive, din partea Dir. C. F. R., ungurii văzîndu-se expuși a pierde garanția de 18000 de franci, au cerut Dir. C. F. R. resilierea contractului pe care ni l'a pre-dat nouă fraților G. Assan. Garantăm esactitatea acestui fapt, pe care ancheta îl va controla. Ea va vedea că uleiul german și cel ungu-rească au fost nu superioare uleiului românesc (după cum publică Dir. C. F. R.), dar inferioare în așa grad în cît a fost imposibil de întrebuițat și cu tot regretul Dir. C. F. R. a consimțit ca frații G. Assan să continue furnitura începută de fabrica ungu-rească.

Venim la a 3-a furnitură luată de streini, nu germani, nici unguri, ci de rîndul acesta de englezî (1896).

Această furnitură s'a luat cu călcarea legii comptabilității Statului, căci oferta casei «Rose & C-ie» din Londra a fost deschisă 24 ore după ora licitațiunii și nu s'a putut proba în ale cui mîni a stat plicul cu oferta Rose & C-ie aceste 24 ore în București, căci stampila poștei din București indică o primire la timp, însă deschiderea n'a fost făcută la ora licitațiunii și trecută în procesul-verbal al zilei. Ca curiositate este de notat că tocmai această ofertă, care s'a primit în urmă, tocmai aceasta a eșit cea mai eștină și pe ea a căzut norocul adjudecațiunii. Am reclamat la timp și în zadar onor. Dir. C. F. R. și mai facem astăzi o reclamațiune postumă, cerînd anchetă asupra licitațiunii din 1 Maiu 1896.

Ajungem în fine la a 4-a și ultima adjudecațiune, asupra fabricii engleze Ch. Price din Londra (250.000 kgr. ulei de rapiță, licitațiunea din 3 (15) Decembre 1897.

Și aci s'a călcat legile țării și chiar condițiunile impuse de caetele de sarcine ale C. F. R. care zic, că «ori-ce ofertă făcută în alte condițiuni de cît cele indicate în caetul de sarcine, de-vine nulă».

Oferta Ch. Price a fost făcută nu conform caetului de sarcine, ci conform probei, care s'a analizat, s'a găsit bună și s'a făcut comanda casei Price în urma tratărilor îndelungate cu reprezentantul ei Zeleskovicî & C-ie, Brăila.

Casa Price a renunțat decî a da conform probei și s'a conformat caetului de sarcine, după cît ni s'a afirmat verbal.

Noi susținem că nu trebuia să se analizeze proba Price, după cum nu s'a cerut și nu s'a analizat nici probele concurente. Ceva foarte curios: La acea licitațiune la care s'a prezentat 9 licitatori, a fost o oferta prezentată în mod sincer de o casa din Paris (Bestford & C-nie) cu titlul de ulei mineral colza, iar nu ca oferta Ch. Price prezentată cu colza după probă.

Ei bine, proba francesă, care era un ulei pe jumătate mai eștin ca al tuturor concurenților n'a fost trimisă la analiză, căci numele de mineral colza denota sincer, amestecarea de ulei colza (de 90 bani kgr.) cu ulei mineral (de 20 bani kgr.), iar uleiul englez care se prezenta cu titlul «colza după probă» a fost analizat și preferat uleiului românesc nefalsificat. Uleiul românesc a fost respins ca fiind numai cu 3 centime mai scump, de cît cel englez. Aceste 3 centime influența pentru întreaga furnitură (în valoare de ¼ milion) cu 7500 de lei, cari nu sînt cîștigați pentru Dir. C. F. R. de oare-ce englezii fac transporturi mari și marfa stă mult timp pe socoteala Direcției, în care timp curgerea inevitabilă a butoaelor privește pe C. F. R. pe cîtă vreme furnisorii romîni livrează marfa continuu după trebuințele administrației, deci pierderile prin scurgere sînt evitate.

Direcția C. F. R. va răspunde că nu avem dreptate, de oare-ce Ch. Price și-a retras rezerva pe care o făcea în ziua licitației și dă marfa, nu conform probei, ci conform caetului de sarcine. La aceasta vom răspunde prin întrebarea: Dacă C. F. R. au admis ca Ch. Price să revie asupra ofertei sale, pentru ce n'a admis și oferta verbală a fabricanților romîni, cari au propus să revie și ei asupra ofertei lor, scăzînd-o nu cu 3 centime, ci cu 5 centime, numai să li se adjudece furnitura și să nu și vadă fabricile închise.

Încă un cuvînt asupra acestui caz. Licitația s'a ținut la 15 Decembre 1897 și adjudecația a avut loc tocmai la 28 Ianuarie (9 Febr.) 1898. În tot acest interval s'a urmat tratative cu domnia Zeleskovicî & Co., reprezentanții casei din Londra, timp în care cursul uleiului de rapiță a scăzut cu 5 centime la kgr. (vezi Bulletin des Halles Paris), ceea-ce a procurat fabricii engleze posibilitatea de a livra și ea, sau cu un preț mai scăzut, sau o marfă mai bună, de cît aceia pe care o intenționa în ziua licitației. De sigur, că dacă în acest res-timp de tratări uleiul s'ar fi scumpit în loc d'a se eșteni, casa streină și-ar fi retras oferta îndată ce ar fi încetat pentru ea conveniența, și aceasta cu cea mai mare înlesnire, de oare-ce ofertanților din țară li se pretinde depunerea unei garanții provisorii, pe cîtă vreme celor streini nu li se impune nici o sarcină, nici chiar timbrul pretins pe ofertele din țară.

Eată dar cum fabricanții romîni sunt jucați de cei streini, aceștia din urmă găsind un sprijin în administrația C.

F. R. care stă de vorbă după licitație cu reprezentanții caselor streine, însă nu ascultă pe producătorii naționali cari nu realizează, după domniile-lor, desideratele unor buni furnisori.

* * *

Ch. Price încerca să intre ca furnisor la C. F. R. însă, de oare-ce oferta mai scump și după probe, nu avea norocul de a li admis.

O data cu intrarea firmei Zeleskovicî & Com. (Brăila) ca intermediari între C. F. R. și fabrica Price, norocul acestei fabrici a început a suride și i s'a adjudecat furnitura de 250.000 kgr.

Aci este momentul a spune că Dir. C. F. R. nu are dreptul a admite oferte prin intermediari. Cum se face dar că firma Zeleskovicî a jucat rolul de intermediari între Ch. Price și C. F. R. ? Și să nu se obiecteze că nu a fost intermediar, căci iacă documentul prin care probam că C. F. R. au admis intermediul d-lor Zeleskovicî:

În ziua de 8 Februarie 1897, la licitațiunea de 30000 kgr. ulei de in (vezi procesul-verbal) s'a deschis plicul conținînd oferta telegrafică a casei Ch. Price și d. Miclescu a citit cu voce tare următoarele:

«Nous avons appris par Mr. Zelskovicî et Com. de Braila que vous étudiez un nouveau contrat de 30000 kgr. d'huile de lin. Nous pouvons vous affirmer... etc.»

Iată cum d. Miclescu calcă regulele stabilite la C. F. R. și primește oferte prin intermediari protejați cari sunt în intimitățile furniturilor viitoare (nous avons appris par Mr. Zeleskovicî que vous étudiez...) intimitați de cari profanii nu pot avea cunoștința de oare-ce licitațiunile nu se publică în nici un ziar oficial sau neoficial, călcîndu-se ast-fel legile țării.

Iată și scandaloasa urmare a acestei licitațiunii de 30000 kgr.:

Ch. Price oferea după probă și cu un preț mai mare de cît Fr. G. Assan;*) cu toate acestea Ch. Price era să obție furnitura dacă nu făceam demersuri supra-naturale pe la toate autoritățile spre a proba dreptatea noastră, și iată cum:

Pentru ca Dir. C. F. R. să ne scoată marfa noastră mai scumpă de cît marfa străină, a considerat vama la ulei de in cu 30 de bani în loc de 35 bani pe kgr. Am prins de veste la timp și am obținut un certificat de la ministerul de finance care proba că vama e de 35 bani.

Serviciul (E) de la C. F. R. nu s'a mulțumit pe acest certificat și a cerut un altul, din oficiu, care confirma pe cel d'întîiu. Lucrul era deci oficialmente probat de două ori, cu toate acestea Dir. serv. E, d. H. Marin, nu s'a mulțumit nici cu aceasta și s'a dus în per-

*) Și la această licitațiune s'a luat în considerare o ofertă (Palmerin din Londra) sosită după ora licitațiunii.

soană la Direcțiunea Vămilor Romîne spre a proba acestei autorități că rău aplică tariful vamal.

Din aceste trei tentative infructuoase cari au scandalizat pe d-nii de la ministerul de finance reese clar că există o persecuțiune vădită contra industriei naționale.

* * *

Persoanele cari au citit în *Voința* raportul C. F. R., vor fi surprinse ca noi arătăm o diferență de 2 sau 3 centime, între prețul uleiului strein și al nostru. Raportul este ast-fel combinat în cît reiese că ofertele romîne au fost de 2 ori mai scumpe de cît cele streine. Iată enigma acelei maestre combinațiuni de condei. Raportul are grija de a compara prețul uleiului românesc încărcat de : vamă, transport, cheiage (taxe cari represintă lei 31 bani 50 la 100 kg. ulei de rapiță) cu uleiul strein descărcat de aceste taxe. Fără de vamă sa fie convinsă onor. Dir. C. F. R. că fabricele romînești ar sta închise, după cum steteau înainte de 1886 cînd nu exista tariful autonom, tarif care nu este mare în Romînia, dacă îl comparăm cu ce este în alte state și anume : Vama în Statele-Unite N. A. 45 bani la kgr. Grecia 77 bani, Portugalia 73, Spania 39, Brasilia 64, Austro-Ungaria 20, Rusia 54, Republica Argentina 50, Uru-guai 1.50, Romînia 30 bani la kgr. (1.50 fiind taxe de transport, cheagii, etc.).

* * *

Raportul C. F. R. arată că fabricile din țară evită concurența făcînd un cartel. Calificăm această insinuare de neadevăr și o demonstrăm chiar cu raportul sus citat al C. F. R. în care se vede că fabrica Mohr & Co., avea o furnitură care neputîndu-se efectua la timp de către fabrica Mohr & Co., Direcția C. F. R. a recurs la fabrica Assan, care a oferit singură; deci se proba că nu esista cartel. Este foarte adevărat că o învoială între aceste 2 fabrici a existat timp de un an și câte-va luni, însă ce va să zică unirea a 2 fabricanți cînd rămîn pe din afară alți 20 și cînd toate fabricile din Europa licitează? Nu se înțelege prin cartel o tovărășie între 2 fabrici numai și suntem siliți a face pentru Dir. C. F. R. definițiunea vorbeii «cartel» (trust, accaparement) vorbă care însemnează unirea tuturor producătorilor în scop de a monopolisa un articol, lucru care e departe a se fi practicat față de Direcția C. F. R. însă pe care tocmai această Direcțiune îl practică în țara noastră, unde tronează ca suverană nesocotind legile acestei nenorocite țări, căzută la direcția cîtor-va personalități. Resultă dar că și acest cap de acuzațiune este neîntemeiat.

* * *

Să venim acum la pretinsa spoliațiune ce C. F. R. ne atribue la o mică co-

mandă de 2.000 kgr. ce ne-a făcut în 1898 pe prețul de lei 1.28 kgr. Mai întiî trebuie stabilit, ca neaprovisionarea la timpul oportun cu ulei, a condus pe Direcție la cumpărarea în pripă a 2000 kgr., decî o rea gospodărie patentă. În acest cap de acuzație se vede și mai clar nesinceritatea și dorința ce predomină în raport de a induce pe d. ministru și publicul în eroare. Ne explicăm: Pentru a face mai bătătoare la ochi diferența de preț între uleiul nostru și al casei Dübosc, se face comparația luîndu-se prețul acesteia loco Hâvre, fără a se mai încărca cu vama, transport cheiage, care după însuși raportul se urcă la 31 lei 25 b. 100 kgr. plus 5 lei de 100 kgr. Transport Hâvre-Galați, deci 1.28 lei al nostru trebuia comparat cu 101.25 prețul real pentru Direcție. Rezultă deci o diferență între noi și Dübosc de 26 lei și 75 b., ceea-ce la întreaga furnitură de 2000 kgr. reprezintă o diferență de lei 535.

Și aceasta se numește o spoliațiune? Ori-cine cunoaște modul nostru de a trata afaceri, ne știe incapabili de o meschinărie și cei cari nu ne cunosc pot lesne judeca dacă un fabricant care furnizează pentru sutimi de mii de lei la o administrație este în stare să o îndispuie pentru o neînsemnată sumă de lei 535. Dar revolta e și mai mare pentru noi, care am făcut sacrificii spre a da aceste 2,000 de kilograme cu urgența cerută de C. F. R., și d-nul inginer Carissy, cu care am tratat această afacere verbal, poate atesta că am subordonat acceptarea acestei comenzi cumpărării cu un preț «exorbitant» din Cernăuți a unui vagon de rapiță, căci în țară nu se mai găsea la acea epocă.

De altmintrelea scrisoarea noastră din 4 (16) Febr. 1897 (Serv. A) atestă cele ce înaintăm prin ultimele aliniate: «Menținem această ofertă 3 zile de azi, «nevoiți fiind la rîndul nostru să nu «depășim această limită față de oferta «de sămîntă ce avem din streinătate».

La aceasta primim comanda d-lor cu No. 25,680 A., fără nici o rezervă fiind foarte fericiti că au scăpat din încurcătură și astăzi ca mulțumire, suntem calomniați.

* * *

Ajungem la lunga disertațiune a C. F. R., prin care se defăimează calitatea uleiului românesc, pe care de 12 ani îl furnisăm la C. F. R. și de aproape o jumătate de secol în țară.

Recunoaștem de la început că asupra acestui punct e foarte greu pentru un fabricant a se apăra, căci va vorbi ca interesat în cauză, decî fără autoritate. Cerem și aci o anchetă superioară pentru a se constata de cîte ori a fost primit acest ulei și de cîte ori refuzat comparativ cu cel unguresc, nemțesc, englez și francez, căci nu este admisibil ca între mîile de butoaie ce se consumă la C. F. R., să nu se găsească cîte-va, care, din neglijența unui lucră-

tor să fi conținut apă sau alte corpuri streine care să i strice calitatea.

Pînă la anchetă însă, trebuie să punem în vedere publicului imparțial, că acești domni, cari defăimează industria națională de uleiuri, tot aceștia au defăimat industria morăriei, cea mai puternică din țară și care are renumele ei în streinătate.

D-nul Mănescu—care din fericire nu mai este șef al serviciului comercial al C. F. R.—a zis: «făina romînească nu este bună, căci dacă ar fi bună n'ar veni în țară făina de la Pesta», la care i s'a răspuns, ca de 14 ani nu mai intră nici un vagon de făină ungurească în țară, decî romîni n'au avut de mult ocaziunea să guste din făina ungurească necum să o aprecieze și să o claseze înaintea făinei Românești.

Statistica arată că tocmai contrariul se petrec lucrurile, adică ungurii—care importă $\frac{1}{3}$ din grîul pe care Romînia îl exportă—sunt mai în măsură a aprecia calitatea făinei eșită din grîul românesc, fără de care morile din Buda-Pesta ar fi nevoite să dea faliment.

Dar cît cunoaște fostul director al serviciului comercial despre comerțul și industria țării, tot atît cunosc directorii tehnico-chimici de la C. F. R., despre calitatea uleiului. Aceasta o vom proba imediat.

După ce iscălitorii raportului lansează defăimarea și asupra uleiurilor romînești—caz ne mai pomenit în analele altor țări și calificat de trădare națională în Ungaria—se încearcă într'o lungă coloană să o probeze și după o serie de considerante chimice relative la turbureală, limpezeală, întunecimea colorii etc. etc., lucru pe care toți clienții noștri sunt în stare de a le constata neexactitatea, conchid explicînd în următorul mod cauza pentru care noi nu știm să fabricăm uleiul mai bine ca streinii: «Uleiul de in romînesc se usucă după 48 ore (!) nefiind bine fiert, pentru ca fabricanții romîni să nu piardă din cantitate nu fierb uleiul îndestul, căci fierberea are de rezultat a micșora cantitatea pusă «în lucrare».

Acești domni cred, că uleiul fierbînd se evaporă ca apa din locomotive. Pentru maniera cum se comportă uleiurile sicative fierbînd, îi trimitem la ori-ce tratat de tehnologie industrială, unde vor învăța că uleiul de in fierbînd în anumite condițiuni în loc de a perde din greutate, evaporîndu-se, el cîștigă în greutate prin absorbirea oxigenului din aer. Și acești oameni lipsiți de cele mai elementare principii de chimie industrială sunt judecătorii și calomniații calității produselor naționale.

Cînd defăimarea vine de la o administrație superioară atît de rău-voitoare, este necesar a se face anchetă imparțială asupra acestui lucru care ne discreditează economiceste, care este de natură a ruina industria noastră și a descuraja ori-ce alte întreprinderi industriale din țară. Dacă veți întreba pe

inginerii de la C. F. R. veți afla că uleiul Assan este prost, dacă veți întreba pe lucrătorii de la atelierul de vâpsitorie de la C. F. R. veți afla că *uleiul Assan este bun*. Pentru a proba aceasta vom aminti răspunsurile noastre la scrisoarea cu No. 67928 din 1897. Această afacere s'a petrecut ast-fel: Ni s'a refuzat ulei în 7 butoaie, pe care noi nu am voit să le luăm înapoi, căci noi știam că îndeplinesc condițiunile caetului de sarcine.

După o corespondență de mai multe luni, în care timp noi persistam a nu ridica cele 7 butoaie, au fost recunoscute de bună calitate și primite. A trebuit însă să punem o rezistență energică nu pentru a obține primirea celor 7 butoaie (cari nu reprezentau nimic comparativ cu sutele de butoaie ce furnisăm), dar pentru a nu lăsa să se creeze precedente rele, cari ne atingeau în prestigiul nostru. Am reușit la aceasta numai în urma unei scrisori energice pe care am adresat-o d-lui H. Marin (serviciul E) și în care ziceam în resumat:

«Am luat în persoană probe din cele «7 butoaie, le-am analizat și au eșit «conforme cu caetul de sarcine, deci «bănuim că o mână criminală sau in- «conscientă a preluat probele trimise de d-v. spre analizare».—(Scrisoarea noastră poartă data 1 Iulie 1897).

* * *

Relativ la licitațiunea de 1.500 kgr. ulei de in cu un *singur licitator*, la care fabricile române n'au fost primite, aflăm prin raportul C. F. R. că această licitație n'a fost cu un singur licitator, ci cu două. Aceasta este ceva nou pentru noi, care am stat în ziua de licitațiune pînă la sfîrșitul cînd am plecat in corpore, ca să reclamăm d-lui ministru al lucrărilor publice. Reclamațiunea noastră se raporta numai la neprimirea ofertelor noastre, «caz fără precedent în alte administrațiuni ale Statului». Nu știam însă că în acea zi eram victimele altor două nedreptăți și călcări de legi din partea C. F. R. Nu știam că după ora celor două licitațiuni de ulei de rapiță

și de in se va mai scotea din sertarele (serv. P.) încă 3 oferte cari s'au deschis *in secret* după ora fixată și anume: Budapester Filiale, Pinchy Joharsohn & Com. Londra și în fine Palmerin Londra.

Concluziune: Cerem anchetă și cerem să nu se primească oferte după ora fixată a licitațiunilor

* * *

Furniturile de uleiuri depășind valoarea de 100.000 de lei, trebuesc să treacă prin sancționarea M. S. Regelui, care fiind surprins, și întrebînd pentru ce C. F. R. nu se furnizează cu ulei din țară, i S'a răspuns că fabricile din țară sunt mici și nu pot îndeplini cererea C. F. R. (??!!).

Se vede dară cum d-nii de la C. F. R. induc în eroare consiliul de administrație, publicul (prin ziare) și chiar pe M. S. Regele.

Suntem în stare a proba cele de mai sus, iar aserțiunea că nu putem îndeplini C. F. R. este probată deja prin faptul, că pînă în 1893 numai o singură fabrică romînă, frații G. Assan, au fost furnisorul exclusiv al C. F. R. și aceasta grație consiliilor bine-voitoare ale d-lui G. Cantacuzino, actualul ministru de finance, pe atunci director al C. F. R. Furnisorii romîni au regretat mult retragerea d-lui Cantacuzino de la C. F. R., căci dacă ar fi rămas în capul acestei administrații, industria romînă ar fi făcut progrese imense și România ar fi putut intra cu tărie în luptă pe terenul economic cu alte State, lupte care după expresiunea contelui Goluchowsky, *va forma țelul secolului viitor*, după cum secolele trecute s'au remarcat prin luptele religioase și de naționalitate.

* * *

Credem, că n'am lăsat nici un punct nelămurit din insinuosul raport al d-lui director al C. F. R., cadrul însă ce ne-am impus ne-a obligat a ne limita strict în a răspunde fără alte comentarii, rezervîndu-ne a reveni cînd va fi momentul oportun prin memorii detaliate și documentate asupra imense-

lor neregularități și persecuțiuni intenționate ce se săvîrșesc zilnic în această administrație.

Pentru că însă o acuzație de soiul celor de sus e de natură a arunca discreditul asupra unei industrii și pentru că tot mai sperăm încă în legile țării, în eventuala lor aplicațiune, în dreptatea și bunele sentimente a unora dintre Inalții Demnitari cari cîrmuesc țara noastră, *cerem cu insistență la cine de drept, numirea unei comisiuni de anchetă*, compusă, bine înțeles, de oameni mai presus de ori-ce parțialitate care să ne escludă pentru tot-d'auna de la ori-ce furnitură, dacă acuzările ce ni se aduc sunt adevărate și din contră să ni se dea satisfacția ce merităm în cas de s'ar constata reaua voință și calomniile celor de la C. F. R.

În așteptarea rezultatului acelei anchete, vom expune chiar astăzi la cite-va magazine mari din Capitală boale cu uleiul nostru, pentru ca persoanele cari nu cunosc superioritatea fabricatelor noastre să poată constata modul cum uleiul se presintă.

Pentru a nu se zice ca aceasta va fi un fabricat de expoziție, invităm pe ori-ce om de știință să ne viziteze fabrica și să-și preleveze în mod gratuit probe din rezervoare, spre analizare. Nu ne adresăm la oameni de specialitate, căci aceia cunosc prin întrebuițare zilnică prea bine articolele ce usina noastră produce și suntem siguri că la nevoie zece miî de glasuri ar putea certifica în unul singur, că uleiul din fabrica Assan este primul în consumație.

Lăsăm la aprecierea ori-cui să judece dacă uleiul ce predăm C. F. R. unde se analizează în continuu și unde numai prietenii nu am fost, *destul de dibaci* a ne face, poate fi mai inferior de cît cel ce punem în consumație, unde drept ori-ce control nu avem de cît opiniunea publică pe care am știut să ne-o căpătăm printr'o activitate onestă și conștiincioasă.

Frații G. ASSAN

pentru fabricanții de uleiuri vegetale.